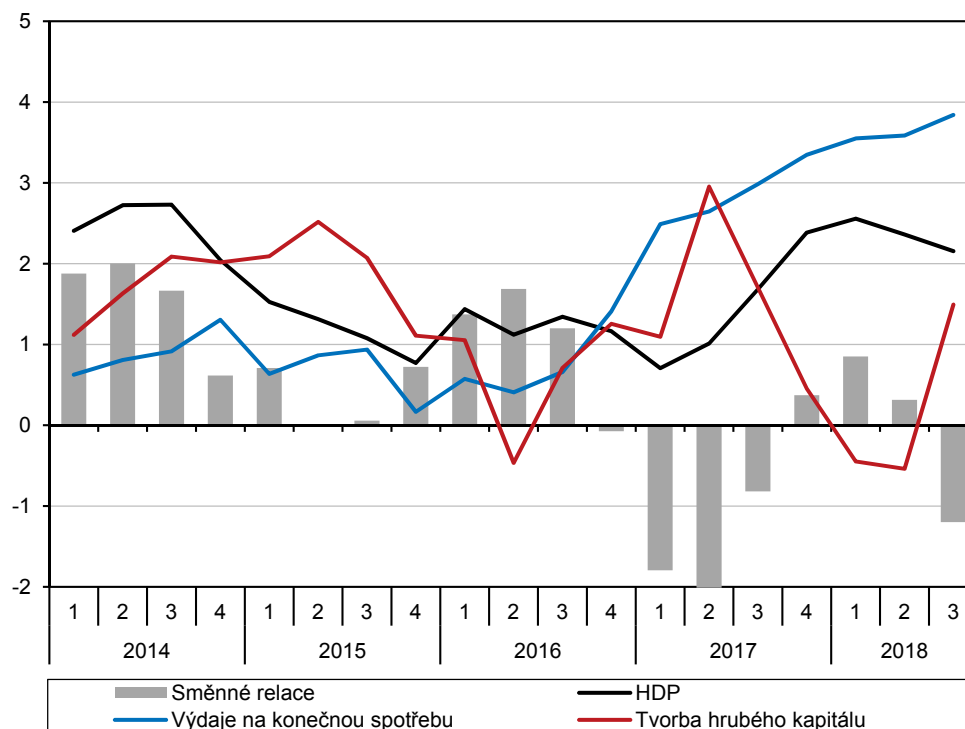

5. Ceny

Celková cenová hladina loni rostla.

Celková cenová hladina (měřená deflátorem HDP) se loni zvýšila o 2,3 %. Dominantně působily zejména ceny spotřebních statků (3,5 %). Z toho deflátor spotřeby domácností rostl o 2,5 % a sektoru vládních institucí o 6,0 %. Stagnovaly ceny investičních statků (0,8 %). Směnné relace byly záporné (99,7 %). Ve 4. čtvrtletí byla situace podobná ročním výsledkům. Cenová hladina se zvýšila o 2,3 %, z toho ceny spotřebních statků o 3,4 %. Růst cenové hladiny u investičního zboží ve druhé polovině roku zrychlil a v závěrečném kvartálu dosáhl 2,2 %. Směnné relace v závěru roku dosáhly 99,1 %.

Graf č. 10 Deflátoři (očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ, národní účty

V porovnání s rokem 2017 loni spotřebitelské ceny rostly pomaleji.

Celkový meziroční nárůst indexu spotřebitelských cen v roce 2018 dosáhl 2,1 %. To je o 0,4 p. b. méně než v roce 2017. V dlouhodobějším kontextu však jde o nadprůměrnou hodnotu (třetí nejvyšší přírůstek za posledních 10 let). Klíčový vliv na růst cen v loňském roce měl oddíl bydlení, voda, energie, paliva (0,7 p. b.). Výrazněji přispěly ke zvýšení spotřebitelské inflace i ceny dopravy a alkoholických nápojů a tabáku (shodně 0,3 p. b.). Potraviny a nealkoholické nápoje, které byly hlavním faktorem cenového růstu v roce 2017, loni přispěly 0,3 p. b. V samotném 4. čtvrtletí meziroční růst cen dosáhl 2,1 %. Cenová dynamika zmírnila v porovnání se 3. čtvrtletím, především kvůli poklesu cen potravin i zpomalení růstu cen dopravy. Dominantně na růst cenové hladiny působily ceny bydlení a energií. Cenový vývoj v roce 2018 byl pro různé skupiny obyvatel více diferencovaný, než v jiných letech. Index spotřebitelských cen pro domácnosti v Praze tak vzrostl o 2,3 %, zatímco v domácnostech důchodců o 1,9 %. Rozdíly vznikají zejména odlišnou váhovou strukturou spotřebního koše u obou skupin. Asi nejmarkantněji to loni bylo patrné na položce bydlení a energie. U domácností v Praze tento oddíl přispěl k růstu indexu 1,1 p. b., v případě důchodců to bylo 0,4 p. b. V domácnostech důchodců naopak spotřebitelé výrazněji pocítili vliv cen potravin a nealkoholických nápojů, které u nich přispěly k celkovému růstu cen 0,3 p. b., zatímco u domácností v Praze k meziroční dynamice nepřispěly.

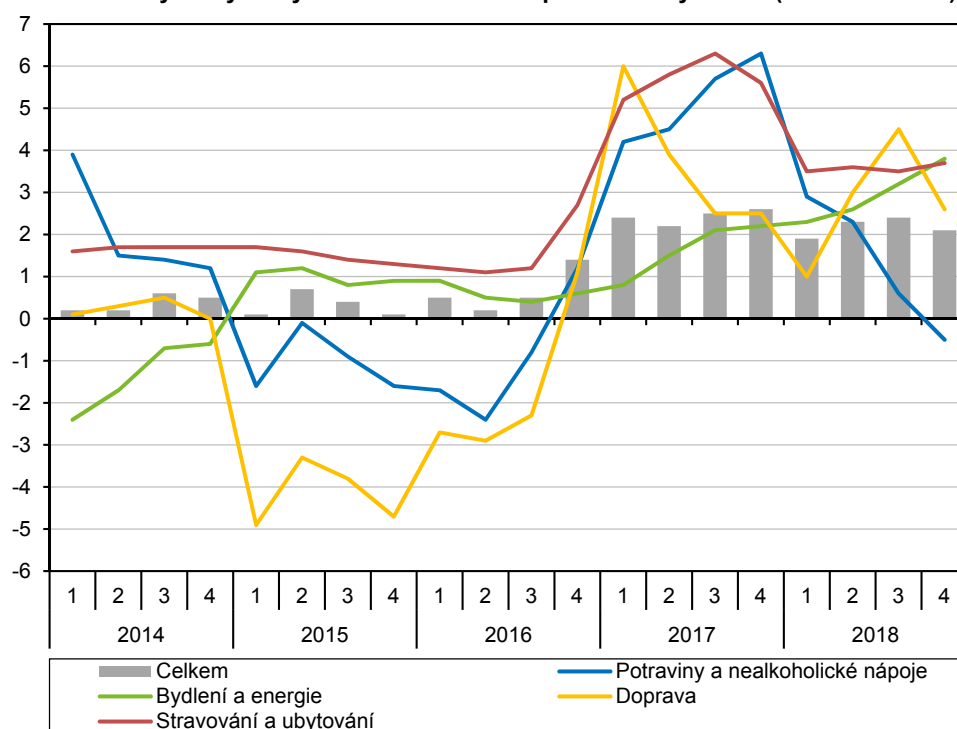
Ceny bydlení a energií v průběhu roku zrychlovaly svůj meziroční růst.

Ceny bydlení, vody energií a paliv v roce 2018 vzrostly o 3,0 %. Meziroční dynamika během roku nabírala na intenzitě (2,3 %, 2,6 %, 3,2 %, 3,8 % v jednotlivých čtvrtletích). Nejsilněji k růstu cen přispívalo imputované nájemné za bydlení (náklady vlastnického bydlení). To se loni zvýšilo o 4,3 % a k růstu cen v celém oddílu přispělo z poloviny. Výrazně loni vzrostlo i nájemné z bytu (3,0 %). K rostoucím nákladům na bydlení se v roce 2018 po delší době stagnace přidaly i ceny elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv. Ty se zvýšily o 2,1 %, nejvíce od roku 2012. Poměrně silně rostly i ceny běžné údržby a drobných oprav bytu (3,7 %). Ve 4. čtvrtletí posílil meziroční růst imputovaného nájemného (5,4 %), elektřiny, plynu a energií (2,8 %) i běžné údržby a oprav (4,1 %). Na silné úrovni (3,3 %) se udržoval meziroční přírůstek cen nájemného z bytů.

Meziroční nárůst cen ropy ovlivnil náklady spotřebitelů na dopravu.

Ceny dopravy loni vzrostly o 2,8 %, což je méně než v roce 2017. Zatímco náklady na provoz dopravních prostředků, které jsou navázány na ceny ropy, si v porovnání s předchozím rokem dynamiku zachovaly (5,3 %), ceny nákupu automobilů, motocyklů a jízdních kol rostly méně (1,9 %). Průměrná cena ropy Brent se až do října zvyšovala¹. V posledních dvou měsících roku ale došlo k výraznému propadu. Ten se projevil i na dynamice cen dopravy ve 4. čtvrtletí. Ta oslabila na 2,6 %. Kromě slabšího růstu cen provozu dopravních prostředků (7,6 %) výrazně zmírnil přírůstek cen jejich nákupů (0,8 %). Výrazně se v závěru roku meziročně snižovaly náklady na dopravní služby (-7,6 %). Zde se projevil především zlevnění jízdného pro studenty a seniory.

Graf č. 11 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Ceny potravin a nealkoholických nápojů loni rostly mírněji než v roce 2017. V závěru roku se dostaly do meziročního poklesu.

Ceny potravin a nealkoholických nápojů se v roce 2018 zvýšily o 1,3 %. To je výrazně nižší úroveň než v roce 2017 (5,2 %). V porovnání s rokem 2017 se téměř nezměnily ceny pekárenských výrobků a obilovin (0,3 %), značně se zmírnil nárůst cen masa (1,2 %). Silnější dynamiku měly ceny mléka, sýrů a vajec (3,8 %, avšak

¹ Podle údajů U.S. Energy Information Administration tehdy dosáhla maxima 81,03 USD za barel.

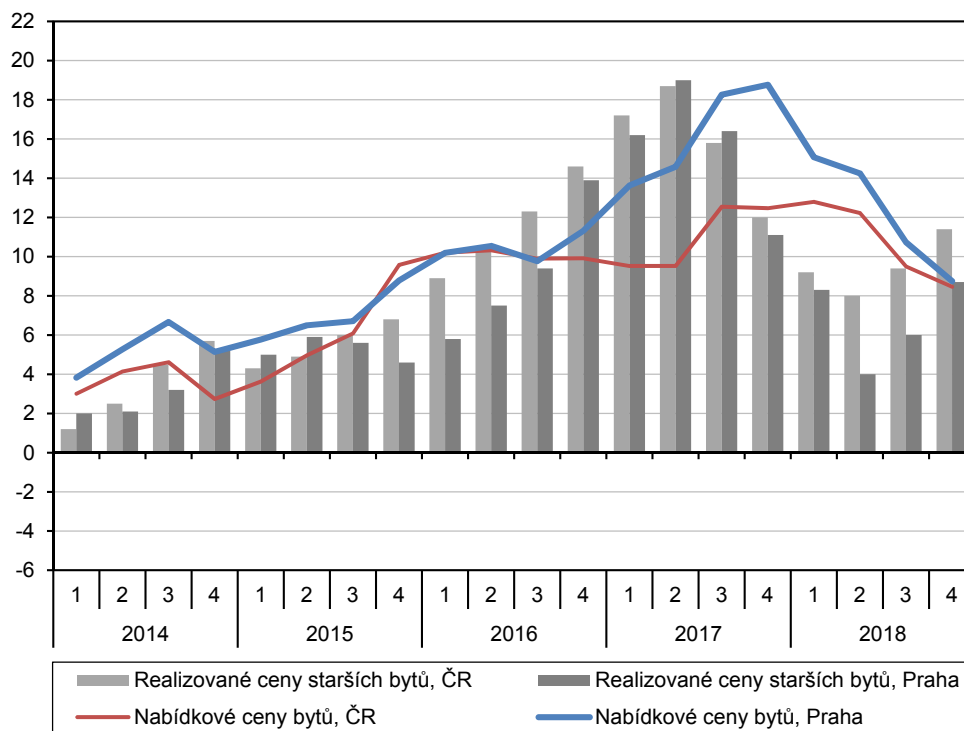

výrazně méně než v roce 2017) a také olejů a tuků (4,0 %). Meziroční dynamika cen potravin a nealkoholických nápojů měla v průběhu roku sestupnou tendenci. Ve 4. čtvrtletí tak poprvé od 3. kvartálu 2016 ceny tohoto oddílu klesly (-0,5 %). Pokles byl společný všem třídám klasifikace spotřeby s výjimkou zeleniny a ostatních potravinářských výrobků. Ceny alkoholických nápojů a tabáku loni vzrostly o 3,0 %. Ceny stravování a ubytování se navýšily o 3,6 %. K růstu celkového indexu přispělo i zvýšení cen bytového vybavení a zařízení domácnosti (1,5 %) a nákladů na zdraví (3,7 %). Naopak loni mírně poklesly ceny odívání a obuvi (-1,1 %).

Spotřebitelské ceny v EU si udržely stabilní růst kolem 2,0 %.

Celkový nárůst spotřebitelských cen v EU loni dosáhl 1,9 %. Meziroční dynamika během prvních tří čtvrtletí zrychlovala a mírně polevila v závěru roku (2,0 % ve 4. čtvrtletí). Růst cen byl poměrně rovnoměrný mezi jednotlivými oddíly klasifikace spotřeby. Zejména nárůst cen energií a paliv vedl ke zrychlení dynamiky cen bydlení a energií (2,5 % za celý rok, 3,2 % ve 4. čtvrtletí). O 3,5 % loni narostly ceny dopravy (3,8 % ve 4. čtvrtletí). Výraznější pokles byl zaznamenán jen u cen pošt a telekomunikací (-0,8 % za celý rok, -1,4 % ve 4. čtvrtletí). Vliv měl zejména výrazný propad cen telefonů a faxového vybavení. Úroveň spotřebitelských cen se loni zvýšila napříč všemi členskými státy EU. Nejvíce se ceny zvýšily v Rumunsku (4,1 %), Estonsku (3,4 %) a Maďarsku (2,9 %). Méně než 1,0 % činil růst v Dánsku (0,7 %), Irsku (0,7 %), Řecku (0,8 %) a na Kypru (0,8 %). Trojice zemí, které dominovaly cenovému růstu ve 4. čtvrtletí, je stejná jako u výsledků za celý rok (Estonsko 3,7 %, Rumunsko 3,5 %, Maďarsko 3,3 %). Jen mírně se v závěru roku zvyšovaly ceny v Dánsku (0,7 %), Portugalsku (0,9 %) a Irsku (0,9 %).

Graf č. 12 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Ceny bytu pokračovaly v poměrně silném růstu.

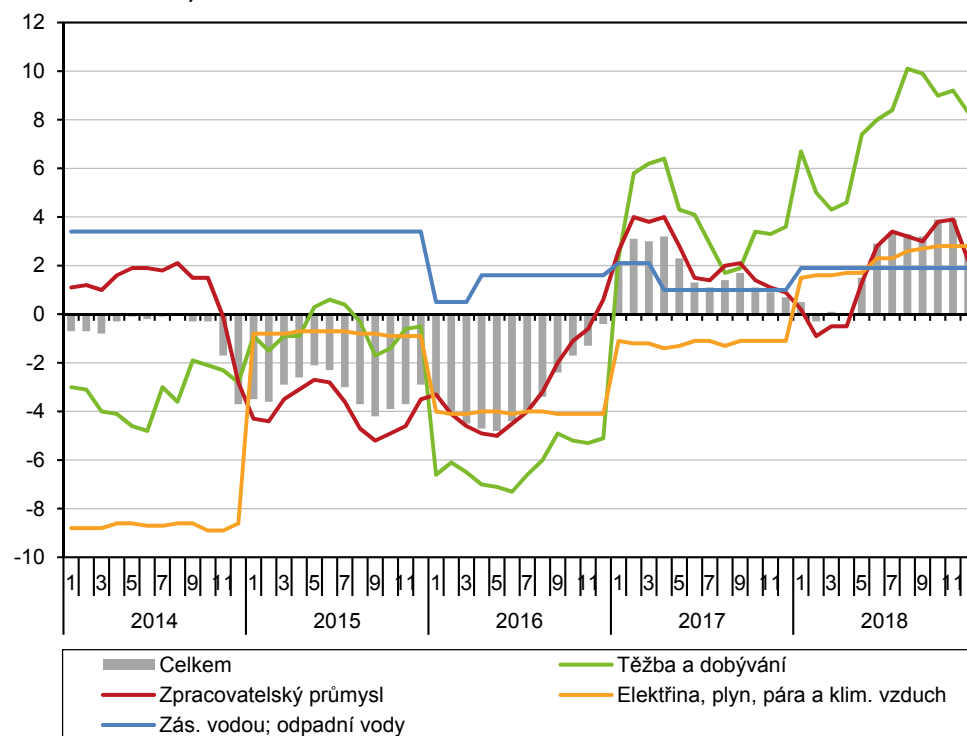
Na přelomu let 2017 a 2018 začala oslabovat dynamika cen bytů a zdálo se, že její vrchol už odezněl. To platilo u nabídkových cen bytů, jejichž meziroční růst loni průběžně zvolňoval, přesto si vysoké tempo udržel. Celkově se loni oproti roku 2017 nabídkové ceny bytů v ČR zvýšily o 10,7 %, v Praze to bylo 12,1 % (16,4 % za rok 2017). Naopak výrazně loni zrychlil růst nabídkových cen bytů mimo Prahu (ze 4,7 % v roce 2017 na 8,8 %), na čemž se pravděpodobně podepsala situace v ostatních

velkých městech (zejména Brno). Ve 4. čtvrtletí nabídkové ceny v ČR meziročně vzrostly o 8,5 % a v Praze o 8,8 %. Meziroční dynamika realizovaných cen starších bytů naopak ve 2. pololetí opět začala zrychlovat. V celé ČR se loni ceny zvýšily o 9,5 % (v samotném 4. čtvrtletí o 11,4 %). V Praze celkový růst v minulém roce činil 6,7 %, což může souviset s určitým stropem, který ještě může poptávka snést (celková úroveň cen bytů v Praze je značně vyšší než ve zbytku ČR, vysoký relativní nárůst tak zasáhl zájemce výrazněji). I v případě realizovaných cen výrazněji než v předchozím roce zdražovaly starší byty mimo Prahu (10,4 % za celý rok, ve 4. čtvrtletí o 12,2 %).

Vývoj cen ropy byl hlavním faktorem ovlivňujícím ceny průmyslových výrobců.

Ceny průmyslových výrobců se loni zvýšily o 2,0 %. Hlavním hybatelem jejich meziroční dynamiky přitom byl vývoj cen ropy. Ceny ve zpracovatelském průmyslu vzrostly o 1,8 %. Nejvýrazněji k tomu přispěly ceny koksu a rafinovaných ropných výrobků. Výrazně se navýšily také ceny obecných kovů a kovodělných výrobků (3,4 %). Mírně rostly též ceny chemických látek a výrobků (1,5 %), základních farmaceutických výrobků (2,7 %) nebo nábytku (2,3 %). Negativní vliv na výši indexu cen průmyslových výrobců měl pokles u dopravních prostředků o 1,7 %. Silný meziroční růst po celý rok probíhal u cen těžby a dobývání (7,6 %). V průběhu celého roku také zrychloval růst cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (2,2 %). O 1,9 % se zvýšily ceny zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

Graf č. 13 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Vrchol růstu cen průmyslových výrobců nastal ve 4. čtvrtletí.

Ve 4. čtvrtletí růst cen průmyslových výrobců vrcholil (3,4 %). Klíčový byl opět vliv meziročně zvýšených cen ropy (propad na konci roku se projevil jen v prosincovém výsledku a nestačil výrazně ovlivnit celé čtvrtletí). Ceny ve zpracovatelském průmyslu se v závěru roku zvýšily o 3,3 %, byly nejsilněji ovlivněny cenami koksu a rafinovaných ropných výrobků a základními kovy a kovodělnými výrobky (4,0 %). Ve 4. čtvrtletí se rovněž prolomila 14 kvartálů trvající série meziročních poklesů cen

dopravních prostředků (0,5 %). Ceny těžby a dobývání se zvýšily o 8,8 %. Zrychlování dynamiky cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu pokračovalo i ve sledovaném období (2,8 %).

Ceny ropy a elektřiny výrazně ovlivňovaly vývoj cen výrobců v EU.

Globální působení cen ropy se projevilo i na dynamice cen průmyslových výrobců v EU. Celkově se loni index zvýšil o 3,5 %, ve 4. čtvrtletí o 4,2 %. Podobně jako v Česku rostly v EU velmi silným tempem ceny těžby a dobývání (14,4 % za celý rok, 10,6 % ve 4. čtvrtletí). Ceny ve zpracovatelském průmyslu vzrostly v Unii loni o 2,7 % (stejně jako ve 4. čtvrtletí). Během celého roku zrychlovala meziroční dynamika u cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (6,7 % za celý rok, 10,6 % ve 4. čtvrtletí). Nejvýrazněji v roce 2018 rostly ceny výrobců v Estonsku (7,1 %) a Belgii (7,1 %). U obou zemí se projevil výrazný nárůst cen v sekci elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch. V Belgii silně rostly i ceny ve zpracovatelském průmyslu. O 6,4 % narostly ceny výrobců v Dánsku. Zde byl významný přírůstek cen těžby a dobývání (zejména energií). Ceny výrobců loni poklesly pouze v Irsku (-1,9 %, propadly se zde ceny v těžbě a dobývání). Slabého růstu loni dosáhly ceny výrobců v Lucembursku (0,6 %) a na Maltě (0,9 %). U obou zemí v kontrastu s evropským trendem stagnovaly ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu.

Index cen stavebních prací loni vzrostl nejvíce za posledních 10 let.

Index cen stavebních prací v roce 2018 vzrostl o 3,2 %, což je nejvíce od roku 2008. Ceny materiálů a výrobků spotřebovaných ve stavebnictví se zvýšily o 3,5 %. V průběhu roku meziroční dynamika cen stavebních prací zrychlovala. Ve 4. čtvrtletí tak meziroční přírůstek dosáhl 4,0 %. U cen materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví to bylo 4,8 %. Ceny budov se loni zvýšily o 3,3 %, ceny inženýrských děl rostly o 3,1 %. Ve 4. čtvrtletí se růst u obou kategorií stavebních děl srovnal na 4,0 %.

Meziroční dynamika cen tržních služeb v závěru loňského roku posílila.

Ceny tržních služeb loni vzrostly o 1,8 %, což je o 0,5 p. b. více než v předchozím roce. Dynamiku ovlivňovala zvýšená poptávka související s růstem ekonomiky i růst mezd, které bývají ve službách jedním z největších nákladů. Nejvýrazněji loňský růst cen tržních služeb ovlivnil vývoj ve službách v oblasti zaměstnání (10,5 %), ceny pojištění, zajištění a penzijního financování (4,6 %) a služby v oblasti nemovitostí (2,8 %). Důležitý byl i přírůstek cen architektonických a inženýrských služeb (2,7 %) a pozemní a potrubní dopravy (1,2 %). Výrazně rostly též ceny bezpečnostních a pátracích služeb (8,9 %), úklidových služeb (7,2 %) nebo poštovních a kurýrních služeb (5,1 %). Naopak k poklesu o 2,3 % došlo u skladování a podpůrných služeb v dopravě. V samotném 4. čtvrtletí ceny tržních služeb vzrostly o 2,0 %. Vývoj v posledním kvartálu se příliš nelišil od celého roku. Ceny pozemní a potrubní dopravy rostly o 1,6 %, poštovních a kurýrních služeb o 6,1 %, služeb v oblasti nemovitostí o 3,1 %, služeb v oblasti zaměstnání o 7,4 %. V závěru roku posílil růst cen reklamních služeb a průzkumu trhu (5,3 %) i pojištění (6,4 %). Pokračoval pokles cen skladování a podpůrných služeb v dopravě (-2,3 %).

Ceny zemědělských výrobců po silném roce 2017 stagnovaly.

Přírůstek cen zemědělských výrobců v roce 2018 dosáhl jen 0,1 %. Zatímco ceny rostlinné výroby vzrostly o 2,5 % a růst posílil, v živočišné výrobě došlo k poklesu cen o 2,8 %. Výrazně posílil růst cen obilovin (7,4 %). Platilo to zejména pro pšenici (7,1 %), žito (8,8 %) a ječmen (8,8 %). Důvodem byla mimo jiné nižší loňská úroda, která byla společná u většiny evropských producentů. Klesaly ceny průmyslových plodin (-3,8 %), hlavně olejnin (-5,5 %). Výrazně rostly ceny zeleniny a zahradnických produktů (13,0 %). Mírně rostly ceny brambor (3,2 %). Díky dobré úrodě výrazně klesaly ceny ovoce (-26,3 %, úroveň cen se vrátila na hodnotu před rokem 2017, kdy došlo k nárůstu o třetinu). Ceny živočišné výroby ovlivnil pokles cen hospodářských zvířat o 7,5 % (především prasat a selat -15,8 %). Živočišné výrobky

si udržely cenovou hladinu po výrazném přírůstku z roku 2017. Loni vzrostly o 1,0 %. Ceny mléka narostly o 2,1 % a u vajec klesly o 9,6 %. Závěrečný kvartál roku přinesl meziroční přírůstek cen zemědělských výrobců o 1,6 %. Zasloužila se o to zejména rostlinná výroba (6,9 %), ve které se naplno projevila nižší úroda (ceny pšenice +15,7 %, ječmen +16,0 %, semeno máku +82,6 %). U živočišné výroby se prohloubil pokles (-6,7 %).

Ceny vývozu ve 4. čtvrtletí rostly.

Ceny vývozu za celý rok 2018 klesly o 0,3 %. Meziroční dynamiku v průběhu roku ovlivňovala zejména přítomnost kurzových rozdílů oproti roku 2017. V prvním pololetí tak meziroční posílení koruny vůči euru i dolaru tlačilo růst cen dolů (-4,4 % a -1,6 % v 1. a 2. čtvrtletí). Kurzový vliv ve 2. pololetí značně oslabil a ceny vývozu se začaly meziročně zvyšovat. V roce 2018 klesly ceny vývozu strojů a dopravních prostředků o -1,7 %, průmyslového spotřebního zboží o -1,5 % a potravin a živých zvířat o -1,4 %. Vzrostly ceny polotovarů (2,6 %), nápojů a tabáku (2,7 %) a minerálních paliv a maziv (7,6 %). Ve 4. čtvrtletí se ceny vývozu navýšily o 3,4 %. Zároveň u některých položek došlo k vývojovému zlomu – z meziročních poklesů se dostaly do růstu. To je případ cen potravin a živých zvířat (2,7 %), strojů a dopravních prostředků (1,8 %, první růst od 2. čtvrtletí 2015) i průmyslového spotřebního zboží (3,5 %).

Směnné relace v roce 2018 byly kladné.

Meziroční dynamika cen dovozu byla podobná jako v případě exportu. V roce 2018 se ceny importu snížily o -0,7 %, na čemž se podepsalo zejména 1. pololetí roku, během kterého došlo i vlivem posílení koruny k výrazným meziročním poklesům. Ve druhé polovině roku ceny začaly růst. Loni poklesly ceny dovozu strojů a dopravních prostředků o -3,1 %, průmyslového spotřebního zboží o -3,3 %, potravin a živých zvířat o -5,2 % a ostatních surovin o -5,6 %. Výrazně narostly ceny dovozu minerálních paliv (16,8 %). Směnné relace v roce 2018 činily 100,4 %. Kladných směnných relací dosáhl obchod se stroji a dopravními prostředky (101,4 %), průmyslovým spotřebním zbožím (101,9 %), polotovary (102,4 %) a ostatními surovinami (106,1 %). Záporných směnných relací na druhé straně dosáhl obchod s minerálními palivy a mazivy (92,1 %) a chemikáliemi (98,4 %).

